

Bulgaristan Milli Kütüphanesi'nde Bulunan Türkiye, Türkler ve Atatürk Hakkında Yazılmış Kaynakların Bibliyografyası

Tülay Fenerci*

Yazının başlığından da anlaşılacağı üzere çalışma, Bulgaristan Milli Kütüphanesi (ST..ST. Cyril and Methodius National Library) nde gerçekleştirilmiştir. Bibliyografik çalışma Bulgaristan'da basılmış Osmanlıca kitaplar (1877-1944) ile Bulgaristan Milli Kütüphanesi'nde bulunan Türkiye, Türkler (1877-1944) ve Atatürk hakkındaki yayınları kapsamaktadır. Bulgarca yayınların bibliyografik kimlikleri Türkçeye çevrilerek sunulmuştur.

500 yıllık uzun bir tarihi süreci birarada yaşamış olan Türk ve Bulgar toplumlarının kültürel ve sosyal açıdan etkileşimi kaçınılmaz bir gerçektir. Bunun doğal sonucu olarak önemli bir kültür varlığı meydana gelmiştir. Söz konusu kültür varlığını basılı kaynaklar açısından kısmen de olsa açıklığa kavuşturacağını düşündüğümüz çalışmamızın, araştırmacılara ışık tutacağını umuyoruz. Bunun yanı sıra belirlenen zaman diliminin dayandığı temel nedenleri anlayabilmek için tarihsel bakış açısıyla genel bir açıklama yapmak sanırız yararlı olacaktır.

Osmanlıların Bulgarlar ile tanışması 14. yy'ın ilk yarısında Türklerin balkanlara yaptığı akınlar yoluyla olmuştur (1326-1398). Bununla beraber Bulgarların balkanlardaki tarihi 7. yy'a kadar uzanmaktadır. İlk Bulgar boyu, başında Kubrat Han olduğu halde 7. yy'ın ikinci yarısında Tuna deltasının kuzeyine yerleşmiştir (Todorov, 1979: 12). Ünlü tarihçi Todorov, Bulgarların Hazar denizinin kuzeyinde Dinyaper nehri ile Azak denizi arasında kalan bölgede yerleşmiş Türk boylarından olduğunu söylemektedir (1979: 12).

Balkanlara yerleştikten sonra topraklarını genişleterek güçlü bir devlet olma çabası güden Bulgarlar, 7. yy'dan 9. yy'a kadar bölgede egemen olan Bizans imparatorluğuna karşı mücadele vermiştir. Bulgarlar bu direnme ve varlığını kabul ettirme sürecinde slavlarla yakınlaşarak ortak hareket etmiştir. Dolayısıyla slavlaşma süreci de hızlanmıştır.

---

* Dr. Tülay Fenerci, Ankara Üniversitesi DTCF Kütüphanecilik Bölümü Araştırma Görevlisidir.

Özellikle 1. Boris döneminde (Todorov, 1979: 19), 865 yılında hıristiyanlığın devletin resmi dini olarak kabul edilmesinin ardından Bizans etkisi doğal olarak artmış ancak 1. Boris'in Roma papalığı ile sürdürdüğü diplomatik ilişkiler sonucu Bulgar kiliseleri Bizans egemenliğinden kurtarılmıştır. Bunun yanı sıra Slav-Bulgar dilinin gelişmesine katkı sağlayacak önemli atılımlar gerçekleştirilmiştir. Örneğin: Slav yazınının oluşturulması, bugün Bulgaristan Milli Kütüphanesi'ne adını veren ünlü slav öğretmenler Selnikli Kiril ve Methodius kardeşlerin eseridir. Kardeşler uzun yıllar süren çalışmaları sonucunda (855) glagolit adıyla bilinen bir yazı türü oluşturarak dini ayin ve duaları slavcaya çevirmişlerdir. Kliment ise söz konusu alfabe-yi biraz daha geliştirerek günümüzde Kiril adıyla bilinen alfabe-yi oluşturmuştur (Todorov, 1979: 19).

Hıristiyanlığın kabulü ve Slav yazınının bulunması Bulgarlar ile Slavların kaynaşma sürecinin tamamlanması ve Bulgar halkının tarih sahnesine çıkmasına yol açmıştır. Bununla beraber balkanlarda Sırp, Bulgarlar ve Bizanslılar arasında süren çekişmeler bitip tükenmek bilmemiş ve 10. yy'ın ikinci yarısında Bizans ile uzun yıllar süren amansız savaşlar yapılmıştır. Bölgedeki istikrarsızlık Osmanlıların 1382'de Sofya'yı 1393'te de Tırnova'yı ele geçirerek balkanlarda egemenlik kurmasına değin sürmüştür (Todorov, 1979: 62). 14. yy'dan 19. yy'a kadar Bulgarlar Osmanlı egemenliğinde barış içinde yaşamışlardır. Oldukça karmaşık bir siyasi yapıya sahip balkanlarda, 500 yıl egemen olmak Osmanlılar adına küçümsenemeyecek bir başarıdır. Bununla beraber gerek Fransız ihtilalinin etkisiyle gerekse batılı devletlerin ve Rusya'nın kışkırtmalarıyla 19. yy boyunca birçok kez Osmanlılara karşı ayaklanmışlardır. (1821, 1835, 1836, 1837) Bu ayaklanmalardan en kanlı olanı 1841 Niş, 1850 Vidin ve 1876'da tüm ülkeyi kapsayan büyük ayaklanmadır (Todorov, 1979: 68). ⁽¹⁾Söz konusu ayaklanmalar ve buna bağlı olarak balkanlarda baş gösteren huzursuzlukların bir diğer nedeni, batılı devletler karşısında Osmanlıların güç kaybına uğraması, geciken reformlar ve reformların yeterince hayata geçirilememesi olmuştur. Bu gelişmeler ışığında ilk olarak 1870 yılında Eksarhlık Fermanı ile Babı Ali, Bulgar milletinin varlığını kabul etmek zorunda kalmıştır. 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı sırasında Bulgarlar, Ruslarla birlikte hareket etmiş ve Osmanlılar yenildikleri bu savaş sonrasında Ruslarla Ayastafanos (Yeşilköy) 'ta 1878'de imzaladıkları antlaşma ile Bulgar devletinin resmen kuruluşunu onaylamıştır (Şentürk, 1992: 17). Ancak batılı ülkeler bu antlaşmaya tepki

(1) Ayrıntılı bilgi için bkz. Şentürk, (1992); İnalçık (1992).

göstermiş ve 1878 Berlin kongresinde balkanlar ile Tuna arasında bir Bulgar prensliğinin kurulmasına izin vermiştir. Yukarıda anılan nedenlerin yanı sıra bağımsız Bulgar devleti kurulmasını hazırlayan bir başka neden, Rum kilisesinin Bulgar halkı üzerinde baskı uygulayarak onları Rumlaştırma yolundaki uğraşlarıdır. Özellikle 10. yy'ın sonlarında Rumların Bizansı yeniden kurma hayali, bölge ticaretine egemen olmalarının verdiği güç, Osmanlı'nın Patrikhaneeye sunduğu imtiyazlar ve Rumların yönetimde önemli yerlere gelmeleri Onların bu yöndeki çabalarını etkin kılmıştır. Patrikhaneenin baskıları sonucu Rila ve Hilander gibi özel imtiyazlara sahip manastırlar dışında Bulgarlar kendi dillerinde eğitim ve ibadet yapma olanağından yoksun kalmıştır (Şentürk, 1992: 19). Milli benliğini yitirme noktasına gelen Bulgar halkında milli bilinci uyandırma yolunda ilk tepki Paisli adında bir papazdan gelir (Şentürk, 1992: 20). Bulgar tarihi üzerine yazdığı ve 1762'de tamamladığı kitabını tüm ülkeyi gezerek tanıtan ve çoğaltan Paisli'yi izleyen birçok edebiyatçı⁽²⁾ da söz konusu oluşumun gerçekleşmesine yol açan ürünler ortaya koyar.

1912 ve 1913 balkan savaşlarından yorgun çıkan Bulgar halkı, Alman sempatzanı Çarın girişimleriyle ittifak devletleri yanında 1. Dünya savaşına katılır. 1915-16 yıllarında Balkan cephesini savunma görevini yürütür. Ancak kısa zamanda halk ve askerler çıkarlarının yönetim tarafından istismar edildiğinin bilincine vararak savaşa karşı direniş gösterir. Aynı zamanda 1917 Rus ihtilali siyasal açıdan Bulgaristan'da çok etkili olur. Savaş sonrasında Bulgaristan önemli siyasal iç karışıklık ve ekonomik sorunlarla mücadele etmek zorunda kalır. Özellikle faşist ve komünist tarafların çekişmelerine sahne olur. Söz konusu çekişmeler 2. dünya savaşı yıllarında da yaşanır ve faşist yönetime karşı mücadele eden Vatan Cephesi'nin silahlı, politik eylemleri ve Rus ordusunun desteği ile 9 Eylül 1944'te devrim gerçekleşir (Todorov, 1979: 120). Böylece yeni bir tarihi süreç başlamış olur.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere 1877, Bulgaristan'da Osmanlı egemenliğinin son buluş ve 1944, Bulgaristan için savaşlar ve iç çekişmelerle geçen zorlu yılların ardından yeni bir yönetim döneminin başlangıç tarihidir. Bu dönem aynı zamanda Osmanlı'nın izlerini silme çabalarının yoğunlaştığı ve Anadolu'ya göçlerin hızlandığı bir dönemdir. Ancak 500 yıllık tarihi süreç içerisinde Osmanlı, bu topraklarda küçümsenemeyecek bir kültür varlığı bırakmıştır. Bu bağlamda vakıf eserleri ve kütüphanelerini anmak gerekir. Örneğin Makbul İbrahim Paşa'nın Hazergrad'daki ca-

(2) Ayrıntılı bilgi için bkz. Ergenç (1989).

miinde, Sofu Mehmed Paşa'nın Sofya'daki medresesinde, Şehid Osman Paşa'nın Niş kalesindeki camiinde, Arpa Emine Ali Ağa b. Hüseyin'in Tırnova'daki camiinde, Abdullah Ağa zade Halil Ağa'nın Silistre'de, Pazvantoğlu Osman Paşa'nın Vidin'deki⁽³⁾ ve Hüsrev Paşa'nın Samakov'daki kütüphanesi⁽⁴⁾ içerdikleri kaynaklarla birlikte önemli bir kültür mirası oluşturmaktadır. Anılan kütüphanelerin dermeleri büyük ölçüde Bulgar Milli Kütüphanesi'ne aktarılmıştır. Söz konusu kaynaklar ile ilgili bibliyografik çalışma bir başka araştırma konusu olarak kapsam dışı bırakılmıştır.

1877-1944 Döneminde Bulgaristan'da Basılmış Osmanlıca Kitaplar⁽⁵⁾

El Abeddin Sein. *Seda-i irşat*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

Adi hakikatlar yani can helası. Filibe: Hurşit Matbaası, 1913

Ahmet Daut. *İlmi hal-i nas*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1925

Ahmet İhsan. *Amel-i hendese*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1924

___ *Bulgarcadan Türkçeye cep lügatı*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1920

___ *Bulgaristan Türkleri ve hayat-i ilmiye ve fikriye*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

___ *Hendese*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1924

___ *İntibah*. Filibe, 1915

___ *Sahaif-i müntehabe*. Şumnu: Avedaraniyan Matbaası, 1907

Ahmet Masum. *Büyük harbin etfal üzerinde büyük tesirleri*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1921

___ *Usul-ü savtiye*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

___ *Usul-ü savtiye*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1925

___ *Usul-ü savtiye*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1927

Ali Fehmi. *Aya Stefanos muahedenamesi ve muhakemat-ı muvazene*. Filibe: Muvazene Matbaası, 1903

(3) Ayrıntılı bilgi için bkz. Erünsal (1988) .

(4) Svetlena İvanova-Zorka İvanova. 19th centry waqf archives preserved in the oriental department of the National Library St. St. Cyril and Methodius. In Faruk Bilici, *Le Waaf dans le monde musulman contemporain (XIX-XXe siecles) Fonctions sociales, economiques et politiques*. Actes de la table ronde d'Istanbul 13-14 novembre 1992. Istanbul, Institut Français D'etudes Anatoliennes, 1994. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mihaile Staynova. *Osmanskite biblioteki v balgarskite zemi 15-19v (The Ottoman Libraries in Bulgarian Lands 15th-19th)* Sofia, 1982; M. Kel. 'The date of the library of Osman Pazvantoğlu in Vidin'. *Etudes Balkaniques*, N: 3 1980. 116-120. ss.

(5) Ayrıca bu döneme ait din, tabiat bilgisi, matematik ve Türkçe gramer konularında 212 adet ders kitabı bulunmaktadır.

- *Berlin muahedenamesi ve mütalaat-i muvazene*. Filibe: Muvazene Matbaası, 1903
- Ali Kemal. *İnsan*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1925
- *Mekteplerimiz hakkında dertleşme*. Hakova: Deliorman Matbaası, 1924
- Ali Rıza. *Muhacir muallimin hikayeleri*. Şumnu: Ehali Matbaası, 1922
- Amme; cüz-ü şerif*. Filibe: Tefeyyüz matbaası, 1934
- Azhari, Abu'l Hayr Ziya'ad-Din. *Dini terbiye ve adab-ı muaşeret*. Şumnu: İntihab Matbaası, 1936
- *Tarih-i islam*. Şumnu: İntibah Matbaası, 1932
- *Vicdaniyet-i ilahiye*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1930
- Biagoev, Dimitar. *Ortahallilere mahsus kitap*. Müterc: P. Halmi, 1923
- Dams muallimi*. Müterc: İsmail Sabri. Sviştov: Paniçkoff, 1929
- Djeing, Vilhelm. *Hindistan'da İngiliz hakimiyeti*. Sofya, 1922
- Dobrev, Hristo. *Verem*. Müterc: Ahmet Kemal. Şumnu: İntibah Matbaası, 1935
- Edhem Ruhi. *Ruya*. Şumnu, 1919
- Figaname-i Ahmediye*. Filibe: Güneş Matbaası, 1914
- H. N. Asım. *Mevizelerim*. 3c. Şumnu: İntihab Matbaası, 1931
- Hafız Abdullah Fehmi. *Kıraat kitabı; Bulgaristan'da mekatib-i islamiyesine mahsus*. Filibe: Balkan Matbaası, 1912
- *Yeni usul-ü tevcit*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1924
- Hafız Fuat. *Futbol nizamnamesi*. Eski Cuma, Rumeli Matbaası, 1925
- Hafız Yusuf. *Rehber-i mürşidin el kitabı*. Şumnu: Nuvvap Matbaası, 1940
- Hasan Fevzi. *Risale-i ilm-i hesap*. Rusçuk: Vilayet-i Tuna Matbaası
- Herm, B. *Dini bir muhasebe ve müslümanlar ile hıristiyanlar*. 1931
- Hicri 1358 senesi Ramazanından 1359 Ramazanına kadar evkat-I şeriyeli takvim*. Şumnu: Nuvvap Matbaası, 1940
- Hikaye-i mevlüd-i Nebi*. Şumnu: Tefeyyüz Matbaası, 1937
- Hüseyin Raci. *Güzel yazı rehberi; her uslupta yazıyı bir surette öğrenebilmek usullerine tevkiyen tertip edilmiştir*. Sviştov: Paniçkoff, 1930
- İnal: *Mattaya göre*. Filibe: Zarafet Matbaası, 1937
- İntibah ilahileri; kızanlık, hakikat şahidi*. Filibe: Zarafet Matbaası, 1937
- İslam; müslümanlıkta hayat-i aile ve cemiyet*. Şumnu: İntibah Matbaası, 1935
- İsmail Hakkı Tevfik. *Adapazarı gazeteleri*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1937

___ *Ankara vilayeti gazete ve mecmuaları (1. 9. 1933'e kadar çıkanlar)*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1935

___ *1911 asır isyanı*. Bulgarcadan çev: Ali Kemal. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1936

___ *Bulgaristan ormanları; kağıt ve kauçuk endüstrileri*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1937

___ *Bulgaristan yemiş ve sebze ihracaatı*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1935

___ *Bulgaristan'da endüstri durumu ve ipek endüstrisi*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1936

___ *Hadramut (Güney Arabistan meselesi 1)*. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1935

İsmail Niyazi. *Mevlid-i şerif*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

___ *Mevlid-i şerif*. Eski Cuma: Rumeli Matbaası, 1925

İsmail Sabri. *Geveze berber; bir perdelik kadınsız komedy*. Türkçeye çeviren ve neşreden: Ziştevi. Sviştov: Paniçkof, 1930

___ *Ohne lehrer*. (Turkisch) Swischtov: Panitschkoff, 1933

___ *Ucuz ve sıhhi tavuk kümesleri*. Sviştov: Paniçkof, 1931

İşyan ve zafer. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

İşte hakikat. Filibe: Hurşit Matbaası, 1913

Japon fasüyesinin yetiştirilmesi. Şumnu: Bulgar Aksiyoner Şirketi, 1935

Japon Tukuhi; işinin tercüme-i halı. Müterc: A. R. ve G. Lusing. Filibe: Zarafet Matbaası, 1934

Kahramanların çocukları. Filibe: Balkan Matbaası, 1912

Kanun ve seair veraset, vasiyet ve hibe; vasiyet ve hibe kısmı. Müterc: Osman Nuri Balkan. Şumnu: Doğru Yol, 1938

Kanun ve sair veraset, vasiyet ve hibe; veraset kısmı (cetvel ile birlikte). Müterc: Osman Nuri Balkan. Şumnu: Doğru Yol, 1938

Kazanlık Cemiyeti hayerci islamiyenin nizam name-i esası. Şumnu: Ehali Matbaası, 1922

Küçük Türk-Bulgar lugatı. Filibe: Hurşit Matbaası, 1913

Lesickov, İvan. *Javer Paşa'nın esareti*. Müterc: M. Nuri. Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Mahumat-ı medeniye. 1. kısım. Filibe: Balkan Matbaası, 1912

Manastır ve Pirlepe muharebesi. Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Mecmua-i makaliyat. Filibe: Hurşit Matbaası, 1913

Mehmet Behçet. *Vatan yollarında*. Rahova: Ehali Matbaası, 1923

Mehmet Mahir. *Bir Türk kızı yahut Refia*. Filibe: Hurşit Matbaası, 1912

Mehmet Nuri Kavamettin. *Tadil*. Şumnu: Terakki Matbaası, 1924

Mehmet Şerif ve İsmail Sabri. *Arzuhalci; resmi makamlara verilen istidalarla milli müesseselerini havidir.* 1930

Mekatib-i esasiye müfredatlı programı. Şumnu: Terakki Matbaası, 1922

Merhum Süleyman. *Mevlid-i şerif.* Filibe: Tefeyyüz Matbaa ve Kitaphanesi, 1932

Muhaberede küçük vukuat. Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Mustafa Şerif. *Tuna'dan sesler.* Pleven, Tone Pouyou, 1927

Müslümanlığın cenhalaları. Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Müslümanlık hakkında bazı mülahazat. Filibe, 1913

Nazifov, N. *İnsanın kalbi ya hayrin evi veyahut şeytanın ocağı.* Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1932

Osman Nuri. *Hristof Kolomb.* Varna: İleri Matbaası, 1926

___ *İlm-i mantık.* Şumnu: Terakki Matbaası, 1923

___ *Malumat-ı medeniye.* Şumnu: Terakki Matbaası, 1923

___ *Tarih-i umumi.* Şumnu: Terakki Matbaası, 1923

Osman Pazarı. *Şevkat Cemiyeti islamiye nizamnamesi.* Şumnu: Terakki Matbaası, 1924

Rodoslavov, Bogomil. *Bulgaristan'ı ziyaret ediniz; herbir hastalığa ve ke-yifsizliğe mahsus gayet modern ve çok ucuz kaplıcaları ve kurortları vardır.* Şumnu, 1931

Sami Bey Fraşeri. *Arnavutluk ne idi, nedir, olacak?; Vatan mukaddesi-miz olan Arnavutluğu ihata eden tehlike ve muhataralardan tehlisine dair efkar ve mutalaat. Arnavutçadan harfiyen mütercemdir.* Müterc: Şahin Koloniya. Şumnu: Shtyp Mbrothesia, 1907

Selanik'in sukutu. (defter1-4) Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Sinan Yaşar. *Biri müslüman diğeri mesihi iki Türk arasında dini muhasebe.* 1934

Şemsi Eşref. *Hendese-i mücesseme.* Şumnu: Terakki Matbaası, 1927

Şerif Alayak. *Çıkılmaz sokak.* Razgrad: Deliorman, 1924

Şumnu Cemaat-i islamiyesinin 1 kanuni sani 1935 senesine ve o zamandan bu ana kadar vaziyeti. 1937

Takvim-i sal; kanuni sani 1933'ten kanuni sani 1934'e kadar. 1933

Takvim-i sal; 1934 Ramazan-ı şeriften 1935 Ramazanına kadar Şumnu: İrfan Kitaphanesi, 1934

Takvim-i sal; Ramazan al-mubarek 1933'ten Ramazan al-mubarek 1934'e kadar. 1934

Takvim-i sene: 1930. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1929

Tebareke. Şumnu: Doğru Yol, 1939

Tecdid-i Osmani. Filibe: Tefeyyüz Matbaası, 1937

Türk askeriyeye muharebe. Filibe: Balkan Matbaası, 1913

Varna; Karadenizin hükümdarı. Şumnu: İmpr de l'Etat, 1931

Wilde, Oskar. *Mesut Şehzade.* Müterc: Ali Kemal. Filibe: Tefeyyüz Matbaa ve Kitaphanesi, 1932

Yaver Paşa esiri. Şumnu: Balkan Matbaası, 1913

Yeniden işe başına. Müterc: P. Halmi. Şumnu: Osvobojenje, 1922

Bulgar Milli Kütüphanesi'nde Bulunan Türkiye ve Türkler Hakkındaki Kaynaklar (1877-1944)

Andreev, Andrey. *Filistin, Suriye ve Türkiye'den.* (Prez Pales-tina, Siriya i Turtsiya) Sofya: Bulgar Demiryolları Bilimsel Komitesi, 1936

İ28096

1905 yılında Türkiye ve Türk Ordusu. (Turtsiya i neinata armiya kım 1905 g) Sofya, Askeri Jurnal, 1905

65693

1909'da Büyük Türk tabikatları. (Turskite golemi manevri prez 1909g) Sofya, Genel Kurmay, 1910

139829

1444 yılında Varna'daki tarihi savaş. (İstoriçeskata bitka pri Varna v 1444 g) Sofya, Devlet Basımevi, 1907

20018

1374 yılından 1839 yılına kadar İsa'dan sonra Tanzimat'a kadar Türk Ordusu'nda voyniganî'lere tarihi katkılar. (İstoriçeski prinosa za voyniganite pri Turskata voiska ot 1374 g dori da 1839 g sled p. Hr. do Tanzimata) Sofya, Devlet Basımevi, 1906

18062

1. 1870 tarihli Türk ormanlar kanunu. (Turskiya zakon za gorite ot 1. 1. 1870 g) Sofya: S. M. Staykov Yayınevi, 1932

I 64280

Bobçev, Stefan Savov. *Yeni Türkiye'de büyük reformlardan sonra. Küçük iktisadi yönetmelikler.* (V nove Turtsiya sled velikite reformi. Malki finansovi noredni) Sofya: Hudojnik Yayınevi, 1931.

117982

_____. *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası; tarihsel incelemesiyle.* (Konstitutyuyata na Turskata Repablika. Pilen tekst s istor ppredg) Sofya: Balkan Yayınevi, 1925

58576

İhçlev, Diamandi Andreev. *İki Türk belgesi*. (Dva Turski dokumenti) Sofya: Pridvorna Yayınevi, 1907

63651

_____. *Türklerin zamanında esnaf belgeleri ve esnaf teşkilatları*. (Esnafski dokumenti I esnafski organizatsi v Tursko vreme) Sofya: Pridvorna Yayınevi, 1907

63645

Maden ve taş ocakları kanunu. (Otomanski zakon za minite i karierite) Türkçeden çev: A. Dimitrov Stoyanov. Sofya: Adalet Bakanlığı, 1913

İ 13181

Marenin, N. *Avrupa Türkiye'sinde reformlar*. (Reformite v evropeiska Turtsiya) Sofya: St. Atanasov Basımevi, 1903

18481

Mihov, Nikola İ. *18. ve 19. yy'da Türkiye ve Bulgaristan'daki nüfus; Bibliyografik ve istatistiki araştırma*. (Naselenieto na Turtsiya i bilgarskiya prez XVIII i XIX v. Bibliogr., statist izsledvaniya) Sofya, Tearska Pridvorna Yayınevi, 1915

İİ 103

Milev, Nikola İ. *18. yy sonlarında Türkiye'nin durumu hakkında bilgiler*. (İzvestiya za sistoyaniyeto na Turtsiya v kraya na XVIII vek) Sofya, Devlet Basımevi, 1913

12158

Oreşkov, Pavel N. *Tsarigrad (İstanbul) civarındaki Bizans kalıntıları*. (Bizansiyskite starini okolo Tsarigrad) (Sofya: Devlet Basımevi, 1915

12803

Osmanlı ceza kanunu. 28 Zilhicce, 1274. (Otomanskiy nakozatelniy zakonnik. Og 28-I zihlidje 1274g) Filibe, 1991

93228

Osmanlı Devleti'nde sipahiler sorununa katkılar ve sipahiler ile ilgili Türk belgeleri. (Prinos kim vıprosa za spahite v Osmanskata dirjava I Turskite dokumenti virku tyah) Sofya: Devlet Basımevi, 1910

İİ 350

Osmanlı İmparatorluğu devlet, kanun, tüzük, nasihat ve yüksek emirlerin külliyatı. (Pilno Sıbraniyr na dirjavnite zakoni, ustavi, nastavlaniya I visoki zapovedi na Osmanskata i imperiya) Türkçeden çev: Hr. C. Arnaudov.

Rusçuk

İİİ 1881

İV 1886

59940

Pintev Kr. *Yeni Türkiye'nin gelişimine bir bakış*. (Kratik oçerk za pazvieto na nova Turtsiya besoda) Varna: Varna Garnizonu, 1930

1597

Rila Manastırı'nda Türk belgeleri. (Turските документи v Rilskiya Manastır) Sofya: Devlet Basımevi, 1907

62562

Rila Manastırı'nda Türk belgeleri. (Turските документи na Rilskiya Manastır) Sofya, Vreme Yayınevi, 1910

67769

Sarafov, K. M. *Belçika Dışışleri Bakanlığı gizli arşivinden belgeler*. (Dokumenti iz poverilnata arhiva na Belgiyskoto inisterstvo na visnite raboti) Sofya: P. Gluşkov Basımevi, 1929

II 1083

Sofya'daki Milli Kütüphane'de Türk arşivlerinden belgeler. (Materiali iz Turskata arhiva pri Narodnata Niblioteka)

CO III/2

Stoyanov, Tevetan. *19 yy'ın ilk yarısında Balkan Yarımadası: İç ve dış durum 1801-1889*. (Balkanskiyat poluoostrov prez pırvata polovina na XIX vek vitresno i mejdunar polojenie 1801-1889) Sofya: K. Bojinov Yayınevi, 1924.

DP 3504

Şıvaçev, Boris. *Eski ve yeni Türkiye; tarihsel karşılaştırma*. (Stara I nova Turtsiya. İst. Sravnitelen pregled) Sofya: Hudojnik Basımevi, 1930

17597

Türk-Bulgar Protokolü. II. Müftülük meselesiyle ilgili antlaşma; III. Doğu Demiryolları Şirketiyle Mutabakat. (Tursko-Bılgarski protokol II sıglaşenie po myuftiyskiya vipres III sıglaşiyelno s kompaniyata na iztoçnite jelez-nitsi) Sofya: Devlet Basımevi, 190

II 11598

Türk devlet kanunları özeti. (İzvod iz dirjavnite zakoni na Turtsiya. kn I) Türkçeden çev: A. Dimitrov. Filibe: Sıglasie Yayınevi, 1898

Türk egemenliğindeki tarihimiz hakkında belgeler. (Materiali za istoriyata ni pod Turskata robstvo Turskata) Sofya: Pridvorna Yayınevi, 1907

62393

Türkiye Anayasası. (Konstitutsiya na Turtsiya) Sofya: Makedonya Gazetesi, 1908

I 6520

Türkiye ve Bulgaristan. (Turtsiya I Bılgarskiya) Selanik: Samarciev Basımevi, 1909

65875

Türkiye ve Türk Ordusu. (Turtsiya I neinata armiya) Sofya: Ordu Kurmayı, 1925

221918

Türkiye Ziraat Bankası Kanunu. (Zakon za Turskata zemedelska banka Dışışleri ve Din işleri Bakanlığının çevirisi. Sofya: Bulgar Ziraat Bankası, 1921

Türkiye'nin iktisadi ve siyasi durumu. Türk İmparatorluğunda hristiyanların durumu, Türk vahşeti, hristiyanların ağır esaret yükünü omuzlarından atacakları usuller vs. (Turtsiya, neinoto ikonomičesko I polițičesko polojenie polojenieto na hristiyanite v Turskata İmperia: Turskite zverstva; nauina po koito hristiyanite tse mogat da premahnat tejkoto pobstvo ot ramenata si I pr.) Sofya: Avtonomia Gazetesi, 1899

964

Vidinli Osman Pazvantoğlu hakkında Türk belgeleri. (Turski dokumenti za Osman Pazvantoglu Vidinski sıbral I prevel) Sofya: Devlet Basımevi, 1909

1209

Vodorezova, E. N. *Türkiye.* (Turtsiya) Rusçadan çev: Dimitar H. Brazitsov. Filibe: Bölge Yayınevi, 1883

11949

Yaranov, Atanas. *Şimdiki sınırlarında üreten Türkiye.* (Sgopanska Turtsiya v dneşnite I predeli) Sofya: Doverie Basımevi, 1924

II 9

Bulgar Milli Kütüphanesi'nde Bulunan Atatürk Hakkındaki Yayınlar

Alp, Tekin. *Le Kemalisme.* Paris: Alcan, 1937

23755

Armstrong, H. *Mustafa Kemal.* Çev: Yuliy Genov. Sofya: Br. Miladinovi Yayınevi 1943

86417

Armstrong, H. C. *Graf wolf Mustafa Kemal; an intimate study of a dictator.* New York: Minton Blach, 1983

138250

Atatürk. Ankara: Turkish National Commission for Unesco, 1963

309927

- Atatürk Şiirleri*. Derleyen: Behçet Necatigil. Ankara: Türk Dil Kurumu, 1973
0 6765
- Atatürkçü düşünce*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1992
587002
- Atatürk'ün özel kütüphanesi kataloğu*. Mefaret Derer ve başkaları Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1973
B (5)
oA90k
- Aysan, Mustafa A. *Atatürk'ün ekonomi politikası*. İstanbul: Sermet Matbaası, 1981
0 7480
- Baykara, Tuncer. *Türk inkılap tarihi ve Atatürk*. Bornova: Üniversitesi, 1991
0 7848
- Benoist, Mechin J. *Le loup et le leopard Mustafa Kemal ou la mort d'unempire*. Paris: Michel cop., 1954
227404
- Berndorf, Hans. *Casusluk, Protogerov'un öldürülmesi, Kemal Paşa'ya karşı işlenen suikast, Balkanlarda bolşevik propagandası*. Sofya: Napred Basımevi, 1930
14872
- Blanco, Villalta Jorge. *Atatürk*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1979
466204
- Dumont, Paul. *Mustafa Kemal*. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1994
08121
- Eroğlu, Hamza. *Atatürk ve milliyetçilik*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1992
587003
- Gazi Mustafa Kemal Paşa (Atatürk) : çocukluğu, gençliği ve askeri hayatı*. (Gazi Mustafa Kemal Paşa (Atatürk). detinsvo, yunoşestva, polit I voyen jivot) Türkçeden çeviren: İsmail Sabri. Sviştov, 1930
62263
- Gentizon, Paul. *Mustapha Kemal ou L'orient en marche*. Paris: Bossard, 1929
B (5)
G36m

366851

İğdemir, Uluğ. *Atatürk ve anzaklar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1978

0 1449

Kinross. *Atatürk; The rebirth of a nation*. London: Weidenfoeld and Nicolson, 1965

B (5)

0 K46

Korkmaz, Zeynep. *Atatürk ve Türk dili; belgeler*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1992

590949

Kral, August Ritter von. *Das land Kemal Atatürks; der werdergang der modernen Turkei*. Wien, Braumüller, 1935

45099

Kral, August Ritter von. *Das land Kemal Atatürks; der werdergang der modernen Turkei*. 2. vol. Wien: Braumüller, 1937

23795

Melia, Jan. *Mustafa Kemal veya yeni Türkiye*. (Mustafa Kemal ili nova Turtsiya) Çeviren: A. Papançev. El Petkov Yayinevi, 1929

5862

Melia, Jan. *Mustapha Kemal ou la Renovation de la Turquie*. Paris: Charpantier, 1929

22370

Melzig, H. *Atatürk bibliyografyası: edebi şef Atatürk'ün hayatı, istiklal savaşı ve Türk inkılabı için ilmi rehber*. Ancara,

1941

24625

Melzig, H. *Kemal Atatürk: untergang und aufstilag der Turkei*. Frankfurt: sosistats, 1937

40286

Mercanlıgil, Muharrem. *Atatürk ve devrim kitapları kataloğu*. Ankara: Bitlis İli Kültür ve Eğitim Derneği, 1953

0 37

M 57

Mikus, D. V. *Ghazi Mustapha Kemal; Trad. De l'allemand par A. Vailant St. J. Kuckanburg*. 4th ed. Paris: Gallimard, 1931

59281

Mikus, Dagobert von. *Gazi Mustafa Kemal zwischen Europa und Asien; eine lebengeschichte*. Leipzig, List, 1929

Parusev, Paraskev. *Ataturk: demokrak diktator*. Türkçesi: Naime Yılmaer. İstanbul: E Yayınları, 1973

60 5869

Pravec, Karel. *Kemal Atatürk*. Praha: Svobodn, 1967

300563

Sarcetal, Ömer Celal. *Çağdaş düşünceenin ışığında Atatürk*. 2. baskı İstanbul, 1986

551555

Sherill, Ch. H. *Mustapha Kemal; L'homme L'ocurre, Le pays*. Trad. de l'angl. par Pierro Carolet. Paris: Plangt Nourrit, 1934

İ 34119

Tanyol, Cahit. *Atatürk ve halkçılık*. 2. baskı Ankara: Türkiye İş Bankası, 1984

09355

Uluslararası Atatürk Sempozyumu; bildiriler ve tartışmalar 17-22 Mayıs 1981. 2. baskı Ankara: Türkiye İş Bankası, 1981

551579

Ülken, Yüksel. Atatürk ve iktisadi kalkınmada etkinlik sorunu ve ekletik model. 2. baskı Ankara: Türkiye İş Bankası, 1984

09952

Vandov, Dimitor. *Atatürk döneminde Sovyet-Türk ilişkileri*. Frankfurt: Mains Infograph, 1982

492709

Vefat eden büyük reformist ve yeni Türkiye'yi yaratan Atatürk için matem (Trauren pomen za poçinaliya velik reformator Isızdatel na nova Turtsiya-Atatürk). Sofya: Hudojnik Basımevi, 1938

5331

Kaynakça

Ergenç, Leman. (1989). *Bulgar yayınlarında Türkler*. Ankara: TTK.

Erunsal, İsmail. (1988). *Türk kütüphaneleri tarihi II: kuruluştan Tanzimat'a kadar Osmanlı vakıf kütüphaneleri*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

İnalcık, Halil. (1992). *Tanzimat ve Bulgar meselesi*. İstanbul: Eren.

Şentürk, M. Hüdayi. (1992). *Bulgar meselesi: 1850-1875: Osmanlı Devletinde*. Ankara: TTK.

Todorov, Nikolay. (1979). *Bulgaristan tarihi*. Çev. Veysel Atayman. İstanbul: Işık Matbaası.